Uitspraak Commissie van Beroep 2013-18 d.d. 11 juni 2013
(prof. mr. F.R. Salomons, voorzitter, mr. A. Bus, drs. P.H.M. Kuijs AAG, mr. W.J.J. Los en mr. F.H.J. Mijnssen, leden, en mr. M.J. Drijftholt, secretaris)

Samenvatting

Vermogensbeheer in kader van bewindvoering door bank. Aan de bank toegekomen vergoedingen, waaronder inducements. Naar destijds geldende maatstaven geen tekortkoming van bank als vermogensbeheerder. Het is niet aan de Beroepscommissie om in deze procedure een oordeel te geven over de wenselijkheid van het betalen en ontvangen van inducements of over het handelen van de huisfondsen van de bank.

Klik hier voor de uitspraak in eerste aanleg.

1. De procedure in hoger beroep

1.1 Belanghebbende heeft bij een op 13 december 2012 door de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening (verder: Beroepscommissie) ontvangen beroepschrift met bijlagen op de voet van artikel 43.1 van het Reglement Ombudsman & Geschillencommissie Financiële Dienstverlening in verbinding met artikel 5.1 van het Reglement Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening een uitspraak van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening (verder: Geschillencommissie) van 5 november 2012 ter toetsing voorgelegd.

1.2 De bank heeft het beroep bestreden bij een op 18 maart 2013 door de Beroepscommissie ontvangen verweerschrift.

1.3 De Beroepscommissie heeft het beroep mondeling behandeld op 22 april 2013. Beide partijen waren aanwezig. Partijen hebben hun standpunten nader toegelicht aan de hand van aan de Beroepscommissie overgelegde pleitnotities en vragen van de Beroepscommissie beantwoord.

2. De procedure in eerste aanleg

Voor het verloop van de procedure in eerste aanleg verwijst de Beroepscommissie naar de aan deze uitspraak gehechte uitspraak van de Geschillencommissie.

3. Inleiding op de beoordeling van het beroep

3.1 De Beroepscommissie gaat uit van de door de Geschillencommissie onder 2.1.1 tot en met 2.8 van haar uitspraak vermelde feiten.

3.2 Belanghebbende heeft, naar de Geschillencommissie heeft vastgesteld, vergoeding gevorderd van € 65.508,-, wegens teveel in rekening gebrachte kosten van vermogensbeheer (managementvergoeding, zogenoemde verborgen kosten en rentederving). Deze vordering heeft belanghebbende erop gegrond dat de bank uitsluitend heeft belegd in huisfondsen en op die wijze voor dezelfde werkzaamheden verschillende inkomsten heeft genoten, namelijk enerzijds bewindloon als testamentair bewindvoerder en anderzijds via de huisfondsen managementvergoeding, waarvan deel uitmaakt een door de verschillende fondsen aan de bank betaalde distributievergoeding, en diverse verborgen kosten.

3.3 De Geschillencommissie heeft de vorderingen van belanghebbende afgewezen.

4. Beoordeling van het beroep

4.1 Belanghebbende heeft tegen acht onderdelen van de uitspraak van de Geschillencommissie bezwaren aangevoerd.

4.2 Alvorens de bezwaren te bespreken, stelt de Beroepscommissie het volgende voorop. De grootvader van belanghebbende, A, heeft bij testament de bank, althans een van haar rechtsvoorgangsters, benoemd tot testamentair bewindvoerder over hetgeen de moeder van belanghebbende, mevrouw B, uit zijn nalatenschap verkreeg. A is op 21 juli 1954 overleden, waarna het bewind een aanvang heeft genomen. De wijze waarop de bank het testamentair bewind heeft gevoerd, staat niet ter beoordeling van de Beroepscommissie, omdat testamentair bewind op zichzelf geen financiële dienst is in de zin van de Wet op het financieel toezicht (Wft). Tussen partijen is echter niet in geschil dat de bank in het kader van het testamentair bewind ook het beheer van het vermogen van wijlen A heeft gevoerd. Dit vermogensbeheer is wel een financiële dienst in de zin van de Wft. Evenmin is in geschil dat belanghebbende, als rechtsopvolger van zijn moeder, die op 22 september 2008 is overleden, consument is in de zin van het Reglement Ombudsman & Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, zoals dat destijds gold.

4.3 De Beroepscommissie stelt verder vast dat de wijze waarop het vermogensbeheer heeft plaatsgevonden, geen onderwerp is van de klachten van belanghebbende. De klachten betreffen dus niet de keuzes die de bank heeft gemaakt ten aanzien van het beleggen in huisfondsen en evenmin het met de beleggingen behaalde rendement. De klachten zien met name op de kosten die met het gevoerde beheer samenhangen.

4.4 Belanghebbende heeft ter zitting voor de Beroepscommissie verklaard dat hij in deze procedure geen bezwaren heeft willen formuleren ten aanzien van het bewindloon dat de bank in rekening heeft gebracht. Ook het feit dat de huisfondsen waarin de bank heeft belegd, een managementvergoeding hebben berekend van 0,7 procent over het beheerde vermogen, is voor belanghebbende niet bezwaarlijk. De bezwaren liggen met name in de cumulatie van vergoedingen die volgens belanghebbende aan de bank ten goede zijn gekomen. De Beroepscommissie zal die bezwaren, voor zover relevant, hierna bespreken.

Bezwaar 3

4.5.1 De Beroepscommissie vindt aanleiding eerst het derde bezwaar van belanghebbende te bespreken. Dit bezwaar is gericht tegen de overweging 4.6.4 van de uitspraak van de Geschillencommissie, voor zover zij daarin heeft uitgesproken dat de zogenoemde inducements niet ongebruikelijk, onwettig of anderszins ontoelaatbaar waren.

4.5.2 De bank heeft het vermogen van wijlen A belegd in huisfondsen. De huisfondsen waren geen onderdeel van de bank, maar zelfstandige rechtspersonen. De huisfondsen hebben voor hun activiteiten kosten in rekening gebracht, waaronder een managementvergoeding en transactiekosten. Een deel van de managementvergoeding is als distributievergoeding uitgekeerd aan de bank, die als distributeur de belegging aan de klant had verkocht. Deze distributievergoeding, ook wel inducement genoemd, heeft de bank naast het bewindloon ontvangen.

4.5.3 Het is niet aan de Beroepscommissie om in dit geding een oordeel te geven over het feit dat beleggingsfondsen, zoals de hier bedoelde huisfondsen, destijds distributievergoedingen betaalden. Het gaat daarbij immers om een handelwijze van de beleggingsfondsen en niet van de bank als beheerder van het vermogen van wijlen A. Er was voor de bank als goed vermogensbeheerder ook geen aanleiding om daartegen bij de fondsen bezwaar te maken, in aanmerking genomen dat deze vergoeding destijds voor beleggingsfondsen als de onderhavige gebruikelijk was en, gegeven het bestaande gebruik, de hoogte daarvan niet disproportioneel is te noemen. Evenmin behoefde de bank de vergoeding in mindering te brengen op het bewindloon, of bij de berekening van het bewindloon daarmee op andere wijze rekening te houden, omdat het bewindloon en de distributievergoeding voor verschillende, te onderscheiden activiteiten werden ontvangen. Het bewindloon betrof het bewind, waaronder begrepen het vermogensbeheer. De distributievergoeding betrof een destijds gebruikelijke vergoeding die de bank in haar functie van bankinstelling ontving wegens haar rol bij de verkoop van de beleggingen. De Beroepscommissie overweegt in dit verband dat maatgevend is wat ten tijde van het bewind toelaatbaar werd geacht en niet wat naar hedendaagse opvattingen voor juist wordt gehouden. Gelet op het voorgaande faalt het derde bezwaar.

Bezwaar 4

4.6.1 Het vierde bezwaar is gericht tegen overweging 4.6.4 van de uitspraak van de Geschillencommissie, voor zover zij daarin heeft uitgesproken dat de voorlichting over de inducements beter had gekund, maar belanghebbende door het uitblijven van informatie geen schade heeft geleden.

4.6.2 Niet van belang is of de voorlichting beter had gekund, maar of de bank als goed vermogensbeheerder is tekortgeschoten in de nakoming van een informatieplicht met betrekking tot de inducements. Naar het oordeel van de Beroepscommissie was er voor de bank als goed vermogensbeheerder geen reden om de moeder van belanghebbende uitdrukkelijk voor te lichten over het feit dat de huisfondsen inducements uitkeerden, in

aanmerking genomen dat die uitkering destijds gebruikelijk was voor beleggingsfondsen als de onderhavige en niet van betekenis kan worden geacht voor het te voeren beheer.

4.6.3 Gelet hierop behoeft de vraag of schade is ontstaan door onvoldoende voorlichting, geen bespreking. Bezwaar 4 is daarom tevergeefs aangevoerd.

Bezwaar 5

4.7.1 Met het vijfde bezwaar gaat belanghebbende opnieuw in op het feit dat de bank inducements heeft ontvangen, naar aanleiding van overweging 4.6.5 van de uitspraak van de Geschillencommissie waarin zij in het midden laat of het daarnaast ontvangen van inkomsten wegens het bewind en het beheer ('kostenstapeling') wenselijk is.

4.7.2 Ten aanzien van de inducements verwijst de Geschillencommissie naar hetgeen hiervoor onder 4.5.1 tot en met 4.5.3 is overwogen. Het is verder niet aan de Beroepscommissie om in deze procedure een oordeel te geven over de wenselijkheid van het uitkeren en ontvangen van inducements.

4.7.3 Belanghebbende heeft verder enkele opmerkingen gemaakt over de tekst en uitleg van het testament van zijn grootvader. Bij gelegenheid van de zitting voor de Beroepscommissie heeft belanghebbende echter uitdrukkelijk verklaard dat het testament niet relevant is voor de in deze procedure te geven beslissingen. Het vijfde bezwaar kan hierom niet leiden tot vernietiging van de uitspraak van de Geschillencommissie.

Bezwaar 6

4.8.1 Het zesde bezwaar is gericht tegen overweging 4.6.6 van de uitspraak van de Geschillencommissie. Het bezwaar betreft de hoogte van de kosten die de huisfondsen in rekening hebben gebracht. Volgens belanghebbende hebben de huisfondsen een hogere vergoeding voor managementkosten in rekening gebracht dan 0,7 procent en bovendien was volgens hem sprake van verborgen kosten, zoals transactiekosten.

4.8.2 Zoals de Beroepscommissie onder 4.5.3 heeft overwogen, is het niet aan de Beroepscommissie om in deze procedure te oordelen over het handelen van de huisfondsen. De Beroepscommissie kan daarom geen oordeel geven over de kosten die de huisfondsen in rekening hebben gebracht. Verder geldt ook hier dat de door belanghebbende bedoelde kosten vallen binnen de destijds gebruikelijke marges, zodat de bank vanuit haar positie als goed vermogensbeheerder geen aanleiding had zich daarover bij de huisfondsen te beklagen. Daarmee is ook dit bezwaar vergeefs opgeworpen.

Bezwaar 7

4.9.1 Het zevende bezwaar heeft betrekking op overweging 4.6.6 van de uitspraak van de Geschillencommissie, voor zover daarin is overwogen dat de bank is tekortgeschoten in de voorlichting over de kosten, maar dat een andere wijze van informeren naar alle waarschijnlijkheid niet tot een andere kostenstructuur zou hebben geleid.

4.9.2 De Geschillencommissie heeft hier klaarblijkelijk de kosten van de huisfondsen, waaronder de managementvergoeding, op het oog gehad. Naar het oordeel van de Beroepscommissie is er geen reden om aan te nemen dat de bank als goed vermogensbeheerder meer of nadere informatie aan de moeder van belanghebbende had moeten verstrekken over de kosten die de huisfondsen in rekening brachten, in aanmerking genomen dat dergelijke kosten destijds gebruikelijk waren bij beleggingsfondsen als de onderhavige en, gegeven die bestaande praktijk, bovendien niet buiten proportie. Het bezwaar treft dus geen doel.

Bezwaar 8

4.10 Het achtste bezwaar ziet op de samenvatting die de Geschillencommissie van haar oordeel heeft gegeven in overweging 4.7. De samenvatting heeft geen zelfstandige betekenis. Bezwaar 8 behoeft dan ook geen afzonderlijke bespreking.

Bezwaren 1 en 2

4.11 Het eerste bezwaar heeft betrekking op de volledigheid van de opsomming die de Geschillencommissie heeft gegeven van de processtukken. Het tweede bezwaar betreft de vraag of de moeder van belanghebbende in de periode 2001 tot en met 2008 de bank décharge heeft gegeven voor het gevoerde bewind, althans het gevoerde vermogens-beheer. Gegeven de beslissing over de andere bezwaren, heeft belanghebbende geen belang meer bij de bespreking van de bezwaren 1 en 2, zodat de Beroepscommissie die verder buiten behandeling laat.

5. Slotsom

De slotsom is dat de bezwaren niet gegrond zijn, zodat de beslissing van de Geschillencommissie moet worden gehandhaafd.

6. Beslissing

De Beroepscommissie handhaaft de bestreden beslissing.